

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik II.

V Ljubljani 15. septembra 1901.

Št. 18.

V duhu časa.

Ljudje dandanes veliko govoré o „duhu časa“, in premnogim je ta duh že do cela zmešal pamet, a nihče ne vé o njem povedati, kaj in kakšen je po svojem bistvu. Nekaterim je ta duh dober genij, ki z baklo v dvignjeni desnici razsvetljuje klete teme; drugim pa se zdi po pravici bolj podoben zlemu demonu, ki zastruplja in okužuje nedolžne duše, večši, ki zavaja v blato, močvirje in prepad. A naj si že kdo o njem sodi dobro ali slabo, gotovo je, da je „duh časa“ nestalen, izpremenljiv stvor, ki vsako desetletje kaže drugačno lice.

Začetkom devetnajstega stoletja je bil ta „duh“ kruto reakcionaren, a prelevil se kmalu v revolucionarca in postal je koncem istega stoletja liberalno - napreden in brezbožen. Treznomisleči ljudje se izpodtikajo nad vednim izpreminjevanjem in si iščejo stalnih in trajnih načel, toda mnogi imajo to nestalnost za napredek in prav zaradi nje „duh časa“ visoko povzdigujejo. Ta jim je vsemogočni gospodar, kateremu se ima vse klanjati.

Tudi šola in učiteljstvo naj bi dandanes več ne služila trajnim krščanskim načelom, temuč izpremenljivemu „duhu časa“. — S tem je rečeno, da bodi šola odprta vsem težnjam, zmotam in blodnjam našega časa, in da bodi učitelj zastopnik in nositelj teh novih idej, ne gledé na to ali so te prave ali lažnjive. — In kakšen ima biti moderni učitelj v duhu časa?

Razni liberalni in jungovski listi nam dovolj jasno slikajo njegov značaj. Vzemimo si za zgled zadnjo številko lista „Freie Lehrerstimme“. Ondi nam

pisec slika značaj in delovanje učiteljevo z naslednjimi besedami: „Sobald der Lehrstand zum Selbstbewusstsein kommt, wird er ein Stand mit radicalen Anschauungen, der für moderne Grundsätze und die neuesten Ideen kämpft. Das liegt im Wesen des Standes. Man hat die Lehrer vielfach die Pioniere der Cultur genannt, wo das Wort oft nur schmeichelnde Phrase war. Sobald aber die Lehrer wirklich zum Selbstbewusstsein und zur reiner Erkenntnis ihres Berufes kommen, dann sind sie diese Pioniere der Cultur, dann sind sie die äussersten Spitzen, aus denen der neue Geist ausströmt, und der neue Geist ist immer radical, ist immer revolutionär, der das Alte umstürzt und seinen Boden einnimmt... Die Lehrer sind die Antipoden des Clerus. Der Clerus muss die Jahrhunderte alten Dogmen predigen, das Alte stützen und als Wahrheit preisen, der Lehrer ist der Bringer des neuen Lichtes, der stürmenden, stossenden Wahrheiten der Wissenschaft, die kein Versteinern und Erstarren kennen, sondern in vollem Leben strotzen und Tag für Tag Altes entwurzeln und neuen Gedanken frisches Leben geben... Darum sind Lehrer und Priester die entgegengesetzten Pole: der Lehrer der Vertreter des radicalen Fortschrittes, der Geistliche der unverbesserliche Reactionär. Dass ist das natürliche Verhältnis.“ („Freie Lehrerstimme“, št. 17, str. 314.)

Duh časa torej zahteva, da bodi učitelj brezverec, ki podira, kar zida duhovnik, ki mu nasprotuje kjerkoli more, ki ima mesto verskih in нравnih resnic mladini vcepljati moderne znanosti in izumitve, ne gledé na njih notranjo vrednost. In ta „duh časa“ se ne pojavlja morda le pri nemških učiteljih, temuč tudi pri nas na Slovenskem. Saj se skuša tudi našim učiteljem vcepiti prepričanje, da so duhovniki njih sovražniki, že po svojem stanu. To je vodilna misel vseh člankov „Učit. Tovariša“ in gonilna ideja vsemu delovanju liberalnih učiteljev. Izraz tega mišljenja je bila ona brezmiselna trditev nekega „Tovariševga“ člankarja, „da preje ne bode končan boj med učiteljstvom in duhovstvom, dokler eden teh dveh stanov ne izgine raz površja zemlje“.

Od iste strani se tudi kaj rado povdarja, da mora šola imeti stik z modernim življenjem. Ne tajimo, da je v tej zahtevi nekaj zdravega in pametnega. Saj mora šola pripravljati za življenje, zato mora skrbeti, da mladina že zgodaj spoznava njega pogoje in razmere. A tisti, ki zahtevajo, da bodi šola tesno združena z modernim življenjem, hočejo tudi, da bi se mladina seznanjala z modernim svetovnim naziranjem, z znanstvenimi hipotezami (evolucionizmom, materializmom), ki bi ji nadomeščale verske resnice. In h krati se povdarja, da je v sedANJI šoli preveč „dogmatične navlake“ in mističnih strok, ki nimajo prave vzgojne vrednosti.

Učiteljstvo in šola imata na tak način služiti „duhu časa“. Toda je li res to njihov namen?

Trezen učitelj, ki se zaveda svoje dolžnosti, bode nasproti modernemu napredku in njega darovom vedno previden. Njegova naloga je, da vzgaja in vodi mladino. A za mladino je najboljše komaj dobro dovolj, njej je treba stalnih, jasnih načel.

V trdnih tleh mora biti vkoreninjena mlada rastlina, da si iz njih pridobiva življenski sok. Neovržne resnice so luč mlademu razumu, in nespremenljivi zakoni krepka opora razvijajočemu se značaju. Teh pa ne nudi moderno življenje, niti duh časa s svojim vednim izpreminjevanjem. Zato zavedni učitelj ne bode begal za lažnjivimi dnevnimi gesli, niti napolnjeval glave mladini z dvomljivimi hipotezami, temuč zatekel se bode tje, kjer ima bogat zaklad vzgojnih pripomočkov — h krščanstvu. S krščanskoro s n i c o bode učitelj podal mladini trdno stališče v vedno menjajočem se veltoku življenja in najboljši pripomoček za spoznanje dobrega in hudega. In v luči krščanstva bode tudi spoznal, da ni njegov poklic biti duhovniku nasprotnik, temuč s o t r u d n i k pri velikem delu človeške vzgoje.

S r c e.

(Psihologiška študija.)

VIII. Umetnost in srce.

Malokaj tako zelo vpliva na srce kakor takozvane „lepe umetnosti“. In to je naravno, ker človek je čutno-duševno bitje in je po svojem telesu tesno navezan na tvarinski svet, po duhu pa se lahko povzpenja v nadzemeljske višave. Prava umetnost pa ima prelepo nalogo, da posreduje in pospešuje ta nadzemeljski vzlet.

Ako je namreč pri človeku vse v redu, gospoduje duša telesu in sicer po zakonih, katere mu je sam Bog odkazal, da bi dosegel svoj namen. Ker tu ne pišem za dvomljivce, marveč vernim olikancem, mi pač ni treba še dokazovati, da je naš poglavitni in končni namen ta, da služimo Bogu in se tako zveličamo; podrejeni namen pa je v tem, da si utrdimo in zagotovimo tudi časno srečo, saj „veselega služabnika hoče Gospod“.

Poleg tega, da duša vporablja naše telesne sile, naj nam pa v dosego tega vzvišenega namena pomaga tudi vsa narava. Po vidnih, čutnih rečeh v vesoljstvu naj bi se človek vzpenjal do nevidnega, nadčutnega sveta. To zahteva tudi v obče že metodika pri najpreprostejšem poučevanju. Zlasti kateheza je od nekdanj razjasnovala nadčutne resnice in pojme s pomočjo vidnih rečih ali konkretnih dogodkov. Saj že veliki mislec, sv. Tomaž pravi: „Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu.“

Zares, umetnika smemo nazivati vsakega učitelja in vzgojitelja, ker zna v najlepši obliki po naših čutilih vplivati na našo dušo. Umetnik je namreč ženijalen mož, ki je zmožen jasnejših in obširnejših mislij ter globljih čustev kakor navaden človek; ki pa tudi ob enem zna svoje obširnejše obzorje, zlasti svoja intenzivnejša srčna čustva izražati v tako prikupni obliki, da vzbuja enaka čustva pri vsakomur, ki ima veselje in smisel za njegove umotvore. Dovršen umotvor zadeva ob enake strune v našem srcu, ob kakoršne je prvotno tako krepko udarjal umetnik sam.

Pomniti je še posebej, da pravi umetnik ni le tolmač navadnih pojavov, ki nam jih nudi naša solzna dolina, marveč jih zna tudi krasno povelečevati, idealizovati, navduševati za vzvišene vzore.

In glejte, ravno iz tega lahko izvajamo velikansko moč, ki jo imajo umetnosti do naše duše in zlasti še do nje čustvene strani, ali recimo naravnost: do našega srca. Oj, kako bi lahko umetniki blažili naša srca, kako bi jih lahko povzdigovali do veličastne višine, do vzorne popolnosti, ko bi — hoteli!

Da, ko bi hoteli! A ravno v tem, ker nočejo, so zadali tej blaženi izvoljenki, „hčerki iz nebes“, hude rane, smrtni udarec! Prav res, kakor so se prelepi angeli po svojem padcu spremenili v nagnusne potvare kraljestva teme, tako se lahko pretvori prava umetnost v pošasten nestvor, ki zemeljskemu potniku ni angel voditelj, marveč satan, ki je semtertja še našemljen z nekako angelsko obleko, a v resnici je pa le angel pogube, ki tira svoje uboge žrtve v dušno in telesno bedo, v časno in večno pogubo! Kaj delajo z umetnostjo, n. pr. premnoga gledališča, in kakšna srca morajo imeti ljudje, kateri jih cbiskujejo! Kaj delajo z umetnostjo premnogi umazani pesniki, romanopisci in novelisti in kakšna srca morajo imeti oni čitatelj, ki se jim sladkost zdi tak gnoj!

Mnogim so se pojmi že tako zmedli, da niti ne vedó več, kaj je podlaga umetnostim. Nič več jim ne gre v glavo, kar so odnekdaj učili trezni estetiki, da *le po je le to*, kar je ob enem tudi resnično in dobro. Kar se ne strinja z logiko, kar nasprotuje zahtevam božjih zakonov in krščanske morale, to nikdar ne more biti lepo za človeka, ki ima še zdrav razum in plemenito srce. Zagovorniki „moderne“ umetnosti pa vkljub temu trdijo — ter se seveda s tem sami obsojajo — da *le po je to*, kar je *naravno*. Po pravici se jim očita, da bi po njih nazoru bila tudi vzor lepote — fotografija najostudnejše žabe in trohneče mrhovine. Ne samo fotografirati, marveč idealizovati naravo je poklic pravega umetnika.

S takim nazorom je v tesni zvezi tudi nauk: *umetnost je sama sebi namen*; torej je zoper glavno estetično pravilo, če ima umetnik namen, s svojim umotvorom človeštvo blažiti, mu gladiti trnjevo pot i. t. d. Seveda si umetniki, ki prisegajo na ta nauk, v dejanju niso dosledni, marveč si navadno volijo take predmete, jim dajejo take zasnove in jih tako obdelujejo, da si nepristranski opazovalec mora misliti, da niso delali brez namena, brez „tendence“, marveč da so imeli določno tendenco: ljudstvo pohujševati, nravno življenje zastrupljati, zlasti pa škodovati sveti veri, ker so hudi nasprotniki njenih nauk in njenih zahtev. Ko bi pri njih ne bil namen, marveč, recimo, le slučaj, bi ne brodili vedno le po blatu, marveč bi se „slučajno“ povzpeli tudi do kaj višjega.

Da je taka zahteva: umetnost ne imej nikakoršnega namena, marveč bodi sama sebi namen, ko bi se tudi kje izpolnjevala, nesmisel, je pač lahko razvideti. Zakaj vsak moder človek mora imeti pri svojih delih tudi namen in sicer dober in pošten namen; ako pa pri svojih opravilih nima nikakoršnega namena ali pa ima celo slabe namene, ga pač ne moremo prištevati

modrim poštenjakom. Brez namena ne deluj nihče, še manj pa s slabim namenom! Ako imajo vsi modri ljudje modre namene za svoja dela, v resnici koristiti sebi in drugim, ali naj bi pa edini umetniki, katerim je Bog dal boljše darove, kakor nam navadnim ljudem, smeli delati brez namena, ali celo s slabim namenom?

V zagovor nesnažnih in pohujšljivih umotvorov se večkrat tudi bere stavek iz starodavnih časov: „Castis omnia casta — čistim je vse čisto.“ Zagovorniki nečiste umetnosti hočejo s tem reči, da nedolžnim in čistim ni nevarna, češ, da taki niti ne mislijo nič hudega ali nespodobnega ob spodtakljivih rečeh.

Temu nasproti moramo zlasti omeniti, da se pregovori ne smejo zlorabiti, ali zasukavati in pretiravati. Zakaj bi se pa ta pregovor ne tolmačil v tem smislu, da pri nedolžnih ljudeh mora biti vse čisto: misli, besede, vedenje, oprava i. t. d., in da se povsod izogibljejo vsega, kar bi utegnilo škodovati njihovi nedolžnosti. O tem pa, da bi nedolžnemu spodtakljive reči ne bile nevarne, bo ravno oni srečni, kateri ima res čisto srce, vedel še najbolje razsoditi. Povedal nam bo, koliko se je moral boriti zoper nevarno strast, in da je le tako slavno zmagal, ker se je stalno izogibal sovražnika, ker se mu ni zdelo povsod vse čisto in brez nevarnosti. Ali pa naj vpraša vsak svojo vest; ta mu bo povedala dovolj jasno, da je vsled izvirnega greha človek nagnjen k hudemu, in da mu je vojska neizogibno potrebna, zlasti še gledé na šesto božjo zapoved. In če se mora poštenjak že itak boriti zoper skušnjave, ali ni največja norost, če si sam hodi iskat takih skušnjav? — O, le rajše oni pregovor tolmačimo tako-le: Čistim b o d i vse le čisto! Zlasti mi vzgojitelji ga tolmačimo tako, da bomo čistim odbirali samo čisto, skrbno pa odstranjali in skrivali pred njim vse kar je pohujšljivo.

Jedro našemu razgovoru je torej to-le: Kar pride od srca, sega tudi do srca. Umetniki so najbolj živo čuteči ljudje; imajo zelo ognjevito in delavno fantazijo, ki se z neko nepopisno silo polasti srca. Ako pa umetniki sami v prvi vrsti delujejo s srcem, je pač tudi naravno, da njih dela močno delujejo na srce. Naravno je pa tudi, da blagi umetniki ustvarjajo dela, ki zelo blažijo srca ter blagodejno pospešujejo vzgojo pri posameznikih in narodih, v otroških in poznejših letih; umetniki podlega srca pa proizvajajo umetniška dela, katera so silno pogubna ter ostrupljajo srca vseh, kateri se jih ne izogibljejo.

Vestnemu vzgojitelju pa tu nastane dvojna dolžnost, pozitivna in negativna. Pozitivna je v tem, da daje obilno priložnost gojencu, uživati lepoto umetniških del in si ob njih blažiti srce ter se navduševati za višje vzore. V to svrhu uporabljaj izmed drugih posebno godbo in petje, pa poetične izdelke v raznih oblikah.

Godba sploh ima v sebi veliko moč, krotiti divjost in strasti. (Ako pa se zlorablja, pa še vzbuja in neti strasti.) Zato so misijonarji odnekad radi uporabljali to sredstvo, da so krotili neverne dijake, zlasti v začetku. Tudi o slavnem mladolinjebu Don Bosku, ki je v vzgojstvu dosegel čudovite uspehe, se pripoveduje, da je godbi pripisoval neko skrivno moč do člove-

škega srca. Res, nekaj nenavadnega je to, kako je znal s tem pomočkom krotiti in blažiti svoje poprej tako zdvijane gojence. Tem bolj mora v navadnih razmerah godba blažilno vplivati na mlada srca gojencev. Torej naj bi se še pridnejše gojila. Velika korist je tudi v tem, ker si mladina na pošten način odpočije od naporenega dela in ob vztrajnih vajah, ki jih zahteva godba, odvrča svojega duha od drugih nevarnih rečij in pogubnega pohajkovanja.

Še veliko večjega pomena v vzgojstvu je petje, ako se modro nadzoruje in vodi, ker godba sama ima le nedoločen značaj, pesem pa s tekstom in napevom nagiblje in povzdiga srca v določeni smeri. Kako lepa dota je za življenje, ako si je otrok prisvojil vsaj najlepših pesmic ne le mehanično, marveč z razumom in občutkom. Pač žalostno, če kje šola zanemarja lepo petje.

Kaj pa je mladini *leposlovno* berilo v vezani in nevezani besedi, o tem ni, da bi zgubljal besede. Ako se modro odbira, spretno obravnava in uporablja, se ji mora prikupiti in ji tudi trajno koristiti.

Negativna naloga pa je v tem, da vzgojitelj vestno in vztrajno odvrča od mladine vse, kar je nevarno in neprimerno, kakor smo že poprej opisovali. Ne bodi pa še s tem zadovoljen, da v šoli strogo vrši svojo nalogo v tem smislu, marveč naj vpliva tudi zunaj, kolikor mu je možno, da ne bodo mladini škodovali pogubni umetniški proizvodi. Zdi se mi, da se v tem oziru za nedolžnost mladine več stori po drugih deželah nego pri nas. Kolikrat se zgodi, da imajo prodajalnice, tudi take, katerim dajejo šole mnogo dobička, permanentno v izložbi ostudne in pohujšljive slike. Drugod se snujejo posebne družbe, ki imajo nalogo, odstranjati tako pogubno šaro izpred očí nedolžne mladine, pri nas je pa vse mirno in tiho, kakor da bi bil v tem oziru povsod najlepši red. Kaj pa naj rečem o nespameti onih starišev, kateri mladino vlačijo po gledaliških in veselicah, kateri nič ne skrivajo pred njo najgršega berila i. t. d. Uboga srca, ki se ostrupljajo in okužujejo že v zorni mladosti! Če jim že nočete podajati dušne hrane, ki je mladini primerna, vssj strupa jim ne privoščite!

K.

Skrajšan zavisnik.

Metodiška obravnava.

Opomba: a) Lekcija se obravnava, ko so se učenci temeljito seznanili z vsemi zavisniki.

b) Dispozicija tvarine:

1. Skrajšani zavisniki z nedoločnikom: deklarativni osebkovi, deklarativni dopolnilovi, deklarativni prilastkovi.
2. Skrajšani zavisniki z deležnikom: relativni prilastkovi, časovni, načinovni vzročni.
3. Apozicijski stavek.

I. Pripravljavna stopinja.

1. Pojmi, ki se nanašajo na novo lekcijo, se obnové. Tako n. pr. se učencem osveži spomin na deležnike, na glavne in zavisne stavke.
2. Smoter: Ko so učenci našteli zavisnike, pripomni učitelj, da se bodo danes učili krajšati zavisnike.

II. in III. empiriška in logiška stopinja.

Učitelj razvije, oziroma poda dotične stavke ter jih zapiše na desko. (Glej obrazec.)

Učenci čitajo posamezne stavke, določijo glavni in zavisni stavek, učitelj pa na deski na kak način označi zavisnike, da so razvidni od glavnih. Kakor: Čitaj 1. stavek! Kakšen je? — Zložen. — Povej glavni stavek! Povej zavisnik! — Učitelj ga na deski zaznamuje.

Tako obravnavaj učitelj tudi ostale stavke, izvzemši zadnjega, 10. — (Glej obrazec.) Nato nadaljuj:

Citaj zavisnik prvega stavka!

Da vladamo strasti. — — —

Katero uvodno besedo ima? — Da. — Poišči v tem zavisniku dopovedek! — vladamo. — Kateri govorni razpol je tukaj dopovedek? — Tukaj je glagol dopovedek. Da, ta zavisnik ima glagolov dopovedek.

Zavisnik „Da vladamo strasti, — — —“ pa lahko krajše izrazimo, ne da bi izgubil pomen. Morda zna kateri izmed vas sam to storiti. — Vladati strasti. — Prav! (Učitelj označi na deski potrebne izpremembe.) Skrajšaj ti na ta način zavisnik drugega stavka! Ti zavisnik tretjega! in tako do 10. — izključno.

Seveda mora učitelj semintja staviti še kakšno pomožno vprašanje, a navadno učenci brez težav pravo zadenejo, če jih le učitelj opomni, da morajo vso pozornost obračati na zavisnikov dopovedek.

Ko je vseh devet stavkov skrajšanih in so izpremembe na deski razvidne, vpraša učitelj: Katero besedo smo v vseh skrajšanih zavisnikih izpustili. — Uvodno besedo. — Katero besedo, oziroma kateri stavkov člen smo v vseh skrajšanih zavisnikih izpremenili? — Glagolov dopovedek. — Smo li tudi izpustili vejice? — Ne, vejice ostanejo. Kako torej v obče krajšamo zavisnike?

V obče krajšamo zavisnike: 1. Da izpustimo uvodno besedo; 2. da izpremenimo glagolov dopovedek; 3. vejica, oziroma vejici, ki ločita zavisnik od glavnega stavka, ostaneta.

Ako si pa natančneje ogledamo skrajšane zavisnike, našli bodemo pri posameznih tudi še nekaj razlike.

Kakšen zavisnik ima prvi stavek? — Osebkov. — Katero uvodno besedo ima? — Podredni veznik „da.“ — Kako imenujemo zavisnike, ki se začnajo s podrednim veznikom „da“? — Deklarativni zavisniki. — Zavisnik v prvem stavku je torej deklarativni osebkov zavisnik. (Na desko!) — Kako smo ga krajšali? — 1. Izpustili smo uvodno besedo; — 2. glagolov dopovedek smo izpremenili. — V katero glagolovo obliko smo pa izpremenili dopovedek? V nedoločnik. — Torej: Deklarativne osebkove zavisnike krajšamo z nedoločnikom.

Določi zavisnik drugemu stavku! — Dopolnilov. — Kako smo ga krajšali? — Z nedoločnikom. — Zakaj? — Ker je deklarativen. — Kako torej krajšamo tudi deklarativne dopolnilove zavisnike?

Deklarativne dopolnilove zavisnike krajšamo z nedoločnikom.

Oglejmo si še zavisnik tretjega stavka! Kakšen je? — Prilastkov. — Začenja ga podredni veznik „da“, torej je? — Deklarativen. — Zato smo ga tudi krajšali z nedoločnikom.

Deklarativne prilastkove zavisnike krajšamo z nedoločnikom.

Kako torej krajšamo deklarativne osebkove, dopolnilove in prilastkove zavisnike?

Deklarativne osebkove, dopolnilove in prilastkove zavisnike krajšamo z nedoločnikom.

Ko so učenci določili zavisnik 4. stavka, vpraša učitelj, katere vrste prilastkov je zavisnik ter pripomni, da krajšamo relativne prilastkove zavisnike z deležnikom.

Ravno tako postopaj učitelj pri 5., 6., 7., 8. in 9. stavku.

Potem nadaljuj: Katere zavisnike smo krajšali z deležnikom?

Z deležnikom smo krajšali relativne prilastkove, potem časovne, načinovne in vzročne zavisnike.

S katerim deležnikom smo krajšali zavisnik 6. stavka? — S prislovnim. — Povej dopovedek v zavisnem stavku! — Gledam. — Povej dopovedek v glavnem stavku! — Vzdišem. — Se li vrši djanje drugo za drugim, ali oboje hkrati? Oboje naenkrat. Medtem, ko gledam, vzdišem. Djanje je v obeh stavkih istodobno. Pomnite:

Časovne zavisnike z istodobnim djanjem krajšamo s prislovnim deležnikom.

Katerih stavkov zavisnik smo še krajšali s prislovnim deležnikom? — Zavisnik v 8. in 9. stavku. — Kakšna zavisnika sta? — V 8. stavku je načinovni, v 9. je vzročni. — Katere zavisnike torej krajšamo s prislovnim deležnikom?

S prislovnim deležnikom krajšamo časovne zavisnike z istodobnim djanjem, načinovne in vzročne.

Kateri zavisnik je pa krajšan s pridevnim deležnikom? — Zavisnik v 4. stavku. — Smo še drugi zavisnik krajšali s tem deležnikom? — Ne! — Katere vrste zavisnik pa je? — Relativen prilastkov. — Da, a upoštevati moramo tudi še to, da se vrši djanje v zavisniku istodobno z djanjem v glavnem stavku.

Katere relativne prilastkove zavisnike tedaj krajšamo s pridevnim deležnikom?

S pridevnim deležnikom krajšamo relativne prilastkove zavisnike z istodobnim djanjem.

V 5. in 7. stavku opozori učitelj učence na časovno razmerje med glavnim in zavisnim stavkom. Ko učenci pojmiyo, da se je djanje v zavisniku preje vršilo nego v glavnem stavku, jim bo lahko umevno, da zato zavisnik krajšamo s I. tvornopreteklim deležnikom.

Rezultat temu je:

Relativni prilastkovi in časovni zavisniki se krajšajo s I. tvornopreteklim deležnikom, če se je djanje v zavisniku preje vršilo nego v glavnem stavku.

Čitaj zadnji stavek! Kakšen zavisnik je v tem stavku? — Relativen prilastkov. — Določi mu osebek! Je-li tudi tukaj glagolov dopovedek? — Ne. — Kakšen pa? — Samostalniški.

Vse zavisnike smo tako krajšali, da smo izpustili uvodno besedo in izpremenili glagolov dopovedek. Prvo velja tudi o tem zavisniku, a dopovedek ostane neizpremenjen — ker je samostalnik — pač pa izpade vezilo. Tako skrajšan stavek imenujemo apozicijski stavek.

Kako krajšamo relativen prilastkov zavisnik s samostalniškim dopovedkom?

Relativni prilastkov zavisnik s samostalniškim dopovedkom krajšamo, ako izpustimo uvodno besedo, oziralni zaimek in vezilo.

Pomnite: Nikakor pa ne smemo izpustiti vejic, ki ločita apozicijski stavek od glavnega.

Iz navedenih stavkov sledé še nastopna pravila:

1. Krajšati se dadó le oni zavisniki, ki imajo za osebek isto osebo ali reč kakor glavni stavek.
2. Izmed osebkovih zavisnikov krajšamo le deklarativne.
3. Dopovedkovih in krajevskih zavisnikov ne krajšamo.
4. Vejica, ki loči skrajšan zavisnik od glavnega, se izpušča le tedaj, če ostane pri skrajšanju samo nedoločnik.

IV. Tehniška stopinja.

- a) Učenci prepíšejo obrazec z deske v svoje dnevnike.
- b) Učitelj ponovi in utrdi razvita pravila z glavnimi vprašanji; kakor: Kako krajšamo zavisnike? (Občno pravilo.) Na koliko načinov jih krajšamo? Katere z nedoločnikom? Katere z deležnikom? S katerimi deležniki? Katere s prislovnim deležnikom? Katere s pridevnim? Katere s I. tvorno-preteklim? Kako krajšamo relativne prilastkove zavisnike s samostalniškim dopovedkom? (Na ta vprašanja odgovarjajo učenci ustmeno.)
- c) Učitelj lahko zapiše vprašanja na desko, učenci pišejo odgovore v dnevnik. Učenci se s tem vežbajo v pismenem izraževanju, učitelj se pa zajedno prepriča, če so, in v koliko so učenci sledili njegovi razpravi.
- d) Za domačo nalogo določi učitelj stavke, da jih učenci skrajšajo do določene ure.

Obrazec na deski.

1. (Da) ^V ^{ti} (v)lada(mo) strasti, to je najvišja krepost.
osebkov s.
2. Dolžni ste, (da) ⁱ delat(e) svoji domovini čast.
dopolnilov s.
3. Navada, (da) ^{ti} zažiga(mo) kresni ogenj, ima korenine v paganski veri naših pradedov.
prilastkov s.
4. Cerkvica, (ki) ^{eča} stoj(i) na gori, se vidi daleč naokrog.
prilastkov s.
5. Popotniku, (ki) ^{všemu} dospe na vrhunec, se odpre krasen razgled.
prilastkov sav.
6. (Ko) ^G ^{je} (g)leda(m) sliko tvoje sreče, iz duše vzdihem koprneče.
časovni s.
7. (Ko) ² se (je) ^V ¹ (v)rn(i) ^{vši} v domovino, je umrl.
časovni s.
8. Romarji se bližajo cerkvi (tako), (da) ^e pobožne pesmi prepevaj(o).
načinovni s.
9. Marsikdo zapusti domovino, (da) ^{iskaje} išče sreče na tujem.
vzročni s.
10. Tu izvira bistra Sava, (ki je) ^e mati pevske umnosti.
prilastkov — apoziciionalen.

Šolske vesti.

Osebnosti. Začasni glavni učitelj na ljubljanskem učiteljskišči. g. M. Pajk, je imenovan profesorjem na ljubljanski realki. — Suplent v Ljubljani g. J. Krek je imenovan profesorjem na gimnaziji v Novem mestu.

Izpremembe pri učiteljstvu. Upokojer. je na lastno prošnjo nadučitelj g. Josip Čerin v Zagorju. Imenovani so: definitivnim nadučiteljem v Vel. Laščah ondotni učitelj g. Jos. Paučič; definitivnimi učitelji oziroma učiteljicami pa: učitelj v Zagorju g. Emil Adamič in pom. učitelj v Ambrusu g. Ant. Vidmar; dalje prov. učiteljica na Boh. Bistrici gdčna Marija Mehle za Šmartno pod Šmarno goro, gdčna Pavlina Rus v Vel. Dolini za Strekljevec, gdčna Ivana Skerjanec v Zagorju za Sv. Križ pri Litiji, gdčna Amalija Kobau v Starem trgu pri Ložu za Vel. Dolino; učitelj na šoli „Šolski dom“ v Gorici gospod Ivan Vrščaj pride na štirirazrednico v Št. Vidu nad Ljubljano, in učiteljica na imenovani zasebni šoli gospodična Justina Eržen v Št. Vid pri Zatičini. Premeščeni so: nadučitelj g. Jak. Pretnar iz Vel. Doline v Radeče, nadučitelj g. Jos. Kostanjevec iz Litije kot definitivni učitelj na II. deško petrazrednico v Ljubljani, definitivni učitelj g. Fran Mlakar s Trebelnega v Ribnici, definitivni učitelj g. Avg. Jenško iz Nevelj v Šmartno pri Litiji ter def. učiteljica gdčna Frančiška Jankovič iz Zagorja v Toplice pri Zagorju. — V začasnem pokoju se nahajajoči učiteljici gospodični Izabeli pl. Födriansperg je podeljeno učno mesto v Dolu, def. učiteljici gdčna Ana Kaiser na dekliški in gdčna Marija Schweiger na deški šoli v Ribnici, sta pa zamenjali svoji službi. Imenovan je

definitivnim učiteljem na pripravnici v Ljubljani g. Ivan Krulec.

Izpremembe pri učiteljstvu na Primorskem. Definitivno nameščeni so gg. Vilhar Franc v Kronbergu, Vodopivec Anton v Voglarjih, Urbančič Josip v Ozeljanu, Mermolja Franc v Podlaki Vergna Ida v Št. Andrežu, Pfeifer Marija v Opatjem selu, Komac Ljudmila v Černičah, Jug Marija v Oseku. Provizorično nameščeni so gg. Kolunjati Albin v Rupi, Vuga Ivan v Žabljah, Cicero Franc v Gabrijah pri Ajdovščini, Benko Ivan v Lokavcu, Musič Anton v Tribuši, Kumar Rudolf v Grgarju, Gregorič Vinko v Mirni, Bitežnik Josip v Batah, Prinčič Olga v Cerovem, Klančič Emilija v Podgori Bajc Marija v Renčah, Kumar Pavla v Kojskem, Komac Marija v Rihenbergu in Strel Hedvika v Grgarju. V drugo plačilno vrsto sta premaknjena gg. Cenčič Davorin, nadučitelj v Kojskem in Križman Ignacij, nadučitelj v Dornbergu.

Nova šola družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. — Iz Voloske prihaja vesela vest, da je družba sv. Cirila in Metoda za Istro ustanovila ondi novo hrvatsko šolo, v katero se je upisalo takoj 80 hrvatskih otrok — dočim imajo Italijani v svoji tamošnji javni ljudski šoli le — 25 otrok in dve učiteljski moči.

Podpore obrtnim šolam na Goriškem. Naučno ministerstvo je dovolilo iz državnih sredstev podpore tem-le obitnim šolam: italijanski v Gorici 2800 K, slovenski 2200 K, v Foljanu 1500 K, v Nabrežini 2100 K, v Renčah 1400 K.

Tečaji za zdravljenje jecljajočih otrok. Kakor v prejšnjih letih priredili se bodo vsled razglasa dunajskega okraj

nega šol, sveta z dne 26. junija t. l. tudi letos v času od 1. oktobra do 5. novembra na Dunaju brezplačni tečajji za zdravljenje jecljajočih otrok. Učitelji, kateri se hočejo udeležiti teh podučnih tečajev, trajajočih pet tednov, imajo to naznaniti potom šolskega vodstva okr. šol. svetu mesta Dunaja najkasneje do 16. septembra t. l. Pripomniti je, da so dotičniki zavezani se celi čas udeleževati predavanj.

Razpisane učiteljske službe. Na trirazrednici v Stari Loki pri Kočevju je razpisana učiteljska služba. Prošnje do 10. oktobra na c. kr. okr. šolski svet v Kočevju. — Na štirirazrednici pri Sv. Janezu na Dravskem polju, pošta Ptuj, je popolniti mesto učitelja, oziroma učiteljice. Prošnje je oddati do dne 21. t. m. na krajni šolski svet.

Drobtine.

Zahvala. Povodom moje izvolitve deželnim poslancem mi je došlo mnogo čestitk. Za vse te dokaze naklonjenosti in prijateljstva se iskreno zahvaljujem. Neustrašeno naprej!

Fran Jaklič,
učitelj in deželni poslanec.

Nova šola v Ormožu bode slovesno blagoslovljena v nedeljo 15. septembra. Ta dan bode pravi narodni praznik za ormoške okoličane.

Izboljšanje učiteljskih plač na Češkem. Deželni zbor češki je v seji dne 5. julija sprejel zakon o izboljšanju učiteljskih plač, čegar glavne določbe so te:

1. Dosedanji učitelji postanejo učitelji I. vrste in dosedanji podučitelji pa učitelji II. vrste; podučiteljska mesta se odpravijo.

2. Učitelji II. vrste z zrelostnim izpričevalom dobé na leto 900 K remuneratione; učitelji z izpričevalom učne usposobljenosti, bodisi provizorično ali definitivno, dobé 1200 K, učitelji I. vrste 1600 K, meščanski učitelji pa 2000 K plače na leto. (V Šleziji bodo pa dobivali meščanski učitelji po 2400 K in 2200 K.) Po 10 letnemu neprestanem službovanju postanejo učitelji II. vrste učitelji I. vrste.

3. Stalno nameščeni učitelji dobé od dneva učne usposobljenosti šest kvinkvenij po 200 K, meščanski učitelji pa po 250 K.

4. Funkcijske doklade: eno- in dvorazrednice 200 K, trirazrednic 250 K, štirirazrednice 300 K, petirazrednice 400 K, ravnatelji meščanskih šol 400—600 K.

5. Stanarina: V krajih do 2000 prebivalcev 200 K, do 4000 prebivalcev 300 K, do 10.000 prebivalcev 400 K, predkraji Prage in večja kopališča, potem Košir, Vršovice, Pankrac, Nusle, Skornian, Fischern, Bodenbach, Tešin in v vseh krajih z nad 10.000 prebivalci 600 K, za Prago 800 K.

6. Aktivitetne doklade: V krajih z 8000 do 16.000 prebivalcev 15 %, do 30.000 prebivalcev 20 %, predkraji Prage itd. in kraji z nad 30.000 prebivalcev 30 % in Praga 40 % temeljne plače.

7. Pomožni učitelji dobé 70 % temeljne plače učitelja II. razreda.

8. Učiteljice ženskih ročnih del na meščanskih in ljudskih šolah 1000 K, samo na ljudskih šolah 900 K plače.

9. Pokojninski zakon. Pravico do pokojnine imajo veroučitelji po 35, vsi drugi učitelji po 40 službenih letih.

10. Od 1. januarja 1901 do uredničenja novega zakona dobé meščanski

učitelji sedanjega IV. in ljudski učitelji sedanjega V. in IV. plač. razreda provizorično povišanje plače na 1600 K, oziroma 1200 K, dotični podučitelji z učno usposobljenostjo ali brez te 900 K.

11. Višje temeljne plače postanejo pravomočne dne 1. januarja 1903, povišani poviški plače pa dne 1. januarja 1904. l.

12. Svota, ki je potrebna za to regulacijo znaša 11 milijonov kron.

Regulacija učiteljskih plač v Šleziji. — Šlezki deželni zbor je sprejel dne 17. julija naslednji načrt zakona za izboljšanje učiteljskih plač: Plače šlezkega ljudskega učiteljstva se razdele v štiri plačilne razrede, in sicer po 2000 K, 1800 K, 1600 K in 1400 K. V prvi plačilni razred pride 20% vsega učiteljstva, v drugi plačilni razred 30%, v tretji 30% in v četrti pa 20%. Začasno nastavljeno učiteljstvo z zrelostnim izprievalom dobi adjutum 900 K. Takoj po prebitem izpitu učne usposobljenosti dobi vsak učitelj v Šleziji 1200 K. Tri leta po prebitem izpitu učne usposobljenosti se uvrsti v status. Petletnine se štejejo v Šleziji od dne prebitega izpita učne usposobljenosti, in znašajo 10% od tačasne plače, t. j. 140, oziroma 160, 180 in 200 K. Funkcijske doklade znašajo za enorazrednice 150 K, za dvo- in trirazredniške voditelje po 250 K, za voditelje štirirazrednic 400 K, za voditelje pet- in večrazrednic 600 K. Za vsak paralelni razred dobi v Šleziji po novem zakonu vsak voditelj po 50 K remuneracije. Vsak učitelj dobi primerno naturalno stanovanje, ali če tega ni, pa stanarino, in sicer: nadučitelj pet- in večrazrednih šol 300—600 K, kakor so že krajevne razmere; vsak učitelj 100—500 K, tudi oziraje se na krajevne razmere. Vse to velja tudi za učiteljice.

Slavlje hrvatskega učiteljstva. Dnevi od 18.—23. avgusta so bili slavnostni

dnevi za hrvatsko učiteljstvo. Tedaj je „Hrvatski pedagoško-književni zbor“ slavil svojo tridesetletnico; otvorjen je bil „hrvatski šolski muzej“ v „Učiteljskem domu“; „Zaveza hrvatskih učiteljskih društev“ je slavila svojo petnajstletnico in imela glavno skupščino; „Hrvatska učiteljska hranilna in predjemna zadruga“ in „Hrvatska učiteljska pripomočna zadruga“ so imele svoje shode. — Že iz tega programa je razvideti, da je hrvatsko učiteljstvo vrlo organizovano v raznih društvih, ki se trudijo dvigniti njega strokovno izobrazbo in gmotno blagostanje. A posebno moramo omenjati plemenita načela, ki vodijo hrv. organizovano učiteljstvo v njegovem delovanju. Znamenit je v tem oziru govor predsednika „Zaveze hrvatskih učiteljskih društev“ g. prof. Štefana Basarička, ki je ostro šibal brezversko in brezdomovinsko gibanje med učiteljstvom. Konec njegovega govora se je glasil: „V prvi vrsti bi želel, da bi se najskrbneje varovalo naše učiteljstvo, posebno učiteljski naraščaj, nesrečne one struje, ki se je v novejši dobi pričela javljati pri večjih narodih, a se je od onih pričela usiljevati tudi k nam. Mislim ono strujo, ki zanemarja vero in domovino. Že velikim narodom more taka struja škodovati, a mali narod, kakoršen je naš, mora uprav uničiti. Brez vere v Boga ni sreče, ni blagoslova, a brez ljubezni do domovine ni požrtvovalnosti za občno dobro. V težki borbi življenja naj nas učitelje krepí in jači misel, da delamo za slavo božjo in korist mile nam domovine. Slaba naša plača ne bi nas mogla sama vzdržavati pri delu in da bi strpljivo in zanosom nosili težko breme mukotrpnega svojega zvanja. Veselega srca trpeti hočemo in delati v zavesti, da služimo veliki ideji. Uverjeni smo, da s požrtvovavnim delom bomo največ pripomogli k temu, da se

narod vzdigne na ono stopnjo prosvete, na kateri spozna, da se mora nagraditi delo onih, ki so njegovi prvi in največji dobročinitelji. — Složimo se torej in obljubimo, da hočemo mili domovini služiti z dušo in telesom in da ji hočemo vzgojiti pobožne, umne in verne sinove in hčere. Bog naj blagoslovi naše delo! — Kolika razlika med besedami hrvatskega učitelja, ki jasno spoznava svojo vzvišeno nalogo, in liberalnimi publicami Jelenčevimi, s katerimi pita svoje privržence! Tam zavednost, tu liberalno lakajstvo!

Slomšek v Čehih. Spominsko knjigo, katero je lani izdala družba sv. Mohorja v Celovcu pod naslovom: „Lavantinski škof Anton Martin Slomšek, spisal dr. Anton Medved, c. kr. profesor v Mariboru“, prestavlja v češčino nadarjeni češki pisatelj Jan Kovář, kooperator v Ivančičih poleg Brna. Prevod bo najprej objavljen v učiteljskem listu „Vychovatel'ske Listy“, potem pa skupno v posebni knjižici, z namenom, kakor pravi prelagatelj „i u nas znánost' o Slomšekovi razšířiti, a prohlobiti napsánim jeho životopisu a vyličénim jeho paedagogického významu“.

Zaslúženo priznanje. „Uradni list“ c. kr. okr. glavarstva celjskega, št. 34, z dne 22. avgusta t. l. opozarja na lista za mladino „Vrtec“ in „Angelček“. Naročba taistih za šolarske knjižnice se more le najtopleje priporočati okr. šol. svetom in šol. vodstvom gledé na hvalevredno tendenco obeh slovstvenih listov, da se gojita vernost in pobožnost.

Umrl je 20. avgusta popoldne ob 3. uri gosp. Vinko Vodopivec, nadučitelj v Grgarju v dóbi še le 49 let. Bolehal je že nad 9 mesecev. Pokojnik je služboval v Cerknem, v Kamnjah, v Ročinju, v Grgarju, v Podgori, odkoder se je zopet vrnil v Grgar. — Bil je jako

spreten in povsem vesten učitelj, prijazen in miren, tako, da je povsod, kjerkoli je služboval, prav dobro shajal z vsemi in so ga radi tega vsi spoštovali. Pogreb se je vršil v četrtek ob 8. uri in pol predpoludne; udeležba pri pogrebu je bila velika. Iz Gorice sta prišla kot zastopnika oblasti gospoda c. kr. okr. komisar Polley in okr. šolski nadzornik Finžgar. Učiteljev in učiteljic pa je bilo pri pogrebu čez 40. R. I. P.

Duhovnih vaj za učiteljice, katere so se vršile od 1.—5. t. m. pri čč. gg. uršulinkah pod vodstvom preč. gospoda o. Fr. Zehengruber-ja, se je udeleževalo 61 učiteljic in nekaj drugih dam. Udeleženske so brzojavno pozdravile presvetlega knezoškofa, kateri se je v krasnih besedah zahvalil in jim podelil svoj višjepastirski blagoslov.

Zboljšanje učiteljskih plač v Istri. Deželni odbor za Istro je načrt zakona, vsprejet od deželnega zbora, s katerim se urejujejo plače učiteljev, odposlal c. kr. namestništvu v Trst, da ga ta oblast odpošlje na Dunaj v cesarsko potrjenje.

Šolski muzeji. Hrvatje so z vstanovljenjem šolskega muzeja storili važen čin v prospah šolstva. O priliki otvorjenja je podal učitelj g. And. Vuković kratek pregled o razvoju teh zavodov. Prvi te vrste je bil „Educational Museum“ v Torontu (Kanada) osnovan l. 1853. Za tem so vstanovili Angleži leta 1857. „South Kensington Museum, Educational Division“ v Londonu. Pozneje so nastali: „Pedagoški muzej“ v Petrogradu, stalna izložba učil v Leipzigu, muzej v Washingtonu, Nedelandsch Schoolmuseum v Amsterdamu, pedagoška centralna biblioteka v Leipzigu, državni šolski muzej v Budapešti, muzej v Rimu, Cassianum v Donauwörthu, Pestalozzianum v Zürichu, dva muzeja v Berlinu, japonski pedagoški muzej v Tokio, državni šolski

muzej v Bruselju, znameniti „Musée pédagogique et la bibliothèque centrale de l'enseignement primaire“ v Parizu, (najdovršenejši zavod te vrste) in mnogo drugih. V Avstriji imamo take zavode na Dunaju in skromen začetek tudi v Ljubljani. — Hrvatskemu šolskemu muzeju je bil postavljen temelj s šolsko zbirko, katero so osnovali Hrvatje povodom pariške svetovne razstave leta 1900. To zbirko je vlada odstopila za osnovanje muzeja in h krati zagotovila obstanek z letnim prispevkom 1000 K. Vsi sloji naroda so tekmovali med seboj, da po svoji moči pospešujejo to važno kulturno podjetje. — Novi muzej je nameščen v petih sobah v prvem nadstropju „Učiteljskega doma“. Razvrščen je po posameznih šolskih disciplinah. — Na hodniku so izložene razne geografske karte, ki predstavljajo razvoj hrvatske kartografije in razna učila za računstvo, pisanje in čitanje. Med njimi je zelo mnogo starinskih predmetov. Prva takozvana „pariška dvorana“ (ker so bile zbirke, ki so v njej nameščene l. 1900, na pariški razstavi) nudi mnogo zanimivosti. Poleg doprsnega kipa Njegov. Veličanstva, jo krasé slike bana Khuen-Hedervarya in sekcijškega načelnika A. Pavića in slike najlepših učnih zavodov hrvatskih. A vse te slike so umotvori domačih umetnikov Medovića, Čikoša, Ivekovića in drugih. V zbirkah je zastopana: geografija, zgodovina, risanje, lepomis, zavodi za gluhoneme in slepe otroke i. t. d. — Druga dvorana je namenjena ženskemu in moškemu ročnemu delu. Tu so v naravni velikosti modeli opravljeni v narodno nošnjo, kakoršna je običajna po raznih krajih hrvatskih, izložki ženske obrtne šole, uzorci narodnega veziva, zbirke za moška ročna dela i. t. d. — Tretja dvorana je namenjena prirodopisu, fiziki, kemiji in gospodarstvu. — V četrti sobi so izložene razne klopi, na-

črti in drugi predmeti, ki se tičejo vreditve šol, pa tudi mnoge slike, ki se nanašajo na razne dogodke med učiteljstvom. — V peti sobi je nameščena biblioteka. Ta del muzeja je zelo zanimiv. V enem delu, takozvani „historijski hrvatski knjižnici“, je združena vsa literatura, ki se tiče ljudskega šolstva od najstarejših časov do današnjega dne. Tam so dalje stare spominske medalje, učiteljska odlikovanja, pohvalnice, ena stara šolska zastava, spominski kamen samoborske šole iz l. 1851., stari šolski predpisi, rokopisi, izpričevala in drugi materijal, ki se nanaša na razvoj šolstva. Zanimiv je stari graničarski učitelj, ki je izložen v naravni velikosti in uniformi. — Hrvatskemu učiteljstvu in vsemu narodu je lepo vrejeni muzej v čast in ponos.

Šolstvo v Italiji. Povodom budgetne razprave je poslanec C r e d a r o osvetlil tužno stanje, katero vlada še danes v Italiji na šolskem polju. Znano je, da je v Italiji, tej klasiški zemlji svetovne kulture, analfabetstvo najbolj razširjeno. Število analfabetov je že gotovo naraslo na 50%. Po službeni statistiki je bilo l. 1896./97. blizu 2,410.365 za šolo godnih otrok. Toda v začetku šolskega leta jih je bilo v šoli le 1,803.786, a 607.579 jih je izostalo že v začetku, velik del, ki se statistično ne da dokazati, izostane jih takoj prvi mesec in po leti, ko se začno dela na polju, se šole na kmetih skoraj popolnoma opusté. Vsled tega smemo za gotovo trditi, da v Italiji skoraj polovica otrok ne dobiva nikakega šolskega pouka. In tamkaj je vpeljana „svobodna“ šola!

Nova šolska klop. K dosedanjim sistemom šolskih klopi, katerih je že nad 200, ne da bi ena izmed njih ne vstrela vsem zahtevam, se je pridružila nova šolska klop po nasvetih mestnega svetnika W. Rettiga v Monakovem, o kateri pravijo, da je dosegla vrhunec dovrše-

nosti. Klop je lesena, trdna, z dvema sedežema in ima posebno dobro vrejeno pripravo za tintnik.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljev na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem za šolsko leto 1901./1902. je kot 8. letnik zopet izšel pri R. Šeberju v Postojini. Stavil ga je tudi letos g. Štef. Primožič, vodja ustanovnega zavoda za gluhoneme v Ljubljani. Cena „Ročnemu zapisniku“, ki obsega tudi koledar za šolske mesece, je 1.40 K za 75, 1.50 K za 100, 1.60 K za 125 in 1.70 K za 150 učencev.

Šolske razmere na Koroškem pričajo o veliki krivici, ki se godi nam Slovincem; v petrazredni šoli v Borovljah je razpisano mesto učiteljice, kateri ni

treba znati jezika otrok, ki so vsi slovenskega rodu.

Šolske kuhinje na Štajarskem. V pretečenem letu je bilo na Štajarskem 229 šolskih kuhinj, v katerih je dobivalo opoldansko hrano 13.337 otrok. Stroški za to so znašali 37.116 K. V 15 šolskih okrajih še 157 šol nima takih kuhinj.

Največja šola na svetu je v mestu Stokholm. Ona ima 48 učnih sob, štiri delavnice, eno risarsko sobo, zborovalno sobo, sobo za kopanje, prostore za šolsko kuhinjo, za jedilne sobe otrokom in stanovanja za učiteljstvo in šolsko služabništvo. To šolsko poslopje je stalo čez 300.000 gld. in ima prostora za 4000 otrok.

Zaloga šolskih in pisarskih potrebščin,

v G o r i c i

Ilepisnic, spisovnic, risank, peres, ročnikov, svinčnikov i. t. d., kar pripada taki trgovini.

Papir v pisankah in risankah je prav dober in mnogo boljši, nego je bil sploh do zdaj v navadi; vendar stane n. pr. 100 pisank le 1 K 40 drobnicev; pri naročilu nad tisoč pisank odbije se še 5% cene.

Cene so sploh tako nizke, da je mogoče oddajati le proti takojšnjemu plačilu ali s povzajem.

 Poštena postrežba se jamči.

Uzorcji se pošiljajo na zahtevanje brezplačno.

— Pri naročilu risank treba naznaniti oddajenost pik. —

Za naročila in priporočila trgovcem takih reči priporoča se veleccenjenemu učiteljstvu sploh, posebno pa svojim prijateljem in znancem

odličnim spoštovanjem udani

G. Likar,
bivši učitelj.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.